

1956 - Örmény történet

*A Magyar Szó szeptember 28-i számában fiatal kollégám, Szabó Palócz Attila idézte fel megtisztelő módon a Magyar Hírlap szeptember 7-i számában megjelent, alább következő írásomat. Nemcsak a jóleső, elismerő figyelem és a jó érzékkel megragadott és ily módon írásába illesztett problematika rendkívülisége mondatja velem: **a legújabb kor legnagyobb magyar eseményének ünnepén** immáron elérkezett az idő, hogy - éppen önmagunk érdekében - kissé túlnézzünk önmagunkon. A tonna-ezreket kitevő élelmiszer- és kötszer-segélyek és hektoliter-százakat kitevő vérszállítmányok meg a harcolni akaró és már útnak indult modern lengyel „légiósok” gyönyörű példáira és még azokon is túlra. Mondjuk, a szintén velünk harcolni akaró olasz fiatalokra. A barikádokon lévő, akkoriban Magyarországon tanuló koreai diákokra. Vagy éppen arra a szovjet főtiszti egyenruhában többedmagával hozzánk állt nagyszerű emberre, akit Attilával a Délvidéken és itt Budapesten nemrégiben megidéztünk. Akopjan őrnagyra, aki örménynek született és aki a többiekkel együtt magyar nemzeti hős immár. Dicsőséges forradalmunk és szabadságharcunk évfordulóján most megrendült tisztelettel hajtunk fejet Előttük: e nagy nem magyar MAGYAROK előtt. Akik velünk voltak. És ebben a két szóban minden benne van. Minden, ami tisztaság és emberség, gyönyörű öröklét és igazi férfimunka.*

1956. október 25-öt írtak. Budapesten már két napja nagy valószínűséggel maga az Úr vendégeskedik, számtalan csodával és tengernyi vérrel. A nem éppen vendégbarátsággal ott időzők egyenruhát viselnek, rémültek, tanácstalanok vagy elvakultak, de leginkább hazavágyódó nyomorultak, gimnasztyorkában és PPS-géppisztollyal vagy beszorítva az utcasarkokon égő páncélskoporsókba, ahonnan nincs menekülés: ha kiugranak, nincs ablak, ahonnan ne lőnének rájuk.

Van köztük sokféle náció képviselője, ukránok és fehéroroszkok, baltiak és moldávok (ázsiaiak nagyobb számban majd tíz nap múlva lesznek) – az viszont ritkaság, hogy egy nem orosz főtiszti rendfokozatig jusson. Ilyen az az őrnagy, akit Akopjannak hívnak, és örmény. És gondolkodó ember. Látva a velük barátkozni is próbáló, tiszta arcú fiúkat és lányokat, akik oroszul magyarázzák nekik, hogy ők nem fasiszták és nem ellenforradalmárok, mi több, Marxot idézik („nem lehet szabad az a nép, amely más népeket elnyom”), és azt skandálják, hogy minden ország katonája menjen saját hazájába – ez az örmény több sorstársával fenti napon úgy dönt: ezeknek igazuk van – csatlakozzunk hozzájuk. És M. G. Akopjan páncélos őrnagy akcióba lép.

Nem mindennapi katonai szaktudását és tapasztalatát úgyesen felhasználva, itt és ott, ami-

kor és ahogyan lehet. „Az övéi ellen”? Nem. Az emberi oldalon a nem emberi ellen. Egészen november 9-ig tart ez így, amikor a rettenetes túlerő az Óbudán héroszi elszántsággal küzdőket is szétmorzsolja; Akopjan meghal a többiekkel együtt, gyorsan és csöndesen.

Nem hiszem, hogy azóta a kiváló történészen, Gosztonyi Péteren kívül sok magyar valaha is tudta volna, hogy ebben a földi siralomvölgyben tartózkodott.

Eddig a történet. Túl sok hozzátennivaló nem lehet. Legföljebb Franz Werfel nagy regénye, a Musza Dagh negyven napja a maga szívszorító drámaiságával, amint Gabriel Bagradjan a fia keresztjével esik el, előtte még átvillan rajta, hogy „örménynek lenni lehetetlenség”, de „Gabriel Bagradjan már túl van a lehetetlenségeken. Leírhatatlan biztonsággal tölti el az egyetlen lehetséges. Osztozott vérei sorsában. Vezette hazája népének harcát.” Hogy közben égett a magyar nemzeti zászló Jerevánban? Láthattuk itt Budapesten is, amint megtaposták magyarnak mondott állítólagos rendőrök, nincs még hat esztendeje sem...

Akopjan őrnagy és Gabriel Bagradjan áll és vár. Leírhatatlan biztonsággal tölti el őket az egyetlen lehetséges.

Folytatni akarják a történetet.